

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๘

โลกุตรจิต โลกุตรธรรม

โลกุตรธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลก นี่ท่านแยกออกมาพูด สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันธรรมเหนือโลกนั่นคือใจ ถ้าเราอยากจะทราบว่าคุณธรรมคือธรรมเหนือโลกเป็นอย่างไร ก็ต้องหมายถึงใจผู้ปฏิบัติตนได้สัมผัสสัมพันธ์กับธรรมขั้นนั้น ๆ ขึ้นไป จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้นภายในจิตใจ ทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมหมดภายในใจ...ธรรมทุกขั้นนั้นละท่านว่าโลกุตรจิต โลกุตรธรรม เต็มภูมิของจิตของธรรม เป็นเครื่องยืนยันกันได้ทั้งใจ หากใจยังไม่สัมผัสเมื่อไร แม้คำว่าโลกุตรธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลก ๆ ก็สักแต่ความจำ ความคาดความหมาย หากความแนใจยังไม่ได้เลย ด้วยเหตุนี้สิ่งที่จะยืนยันกันจึงเป็นเรื่องของการปฏิบัติด้วยจิตตภาวนาเป็นสำคัญ

เมื่อจิตได้สัมผัสสัมพันธ์ธรรมขั้นใดเข้าไปย่อมทราบได้ชัดเจน ๆ ความพิสดารของจิตกับธรรมที่สัมผัสกันนั้นพิสดารเอามากที่สุด ดังที่พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านแสดงไว้ ตามปัญหาที่ได้เคยออกมาแล้วนั้นว่า ธรรมที่จดจารึกในคัมภีร์ไบบลานั้นเท่ากับน้ำในตุ่มในไห แต่ธรรมที่ไม่ได้จดจารึกมีอยู่โดยหลักธรรมชาตินั้น เท่ากับท้องฟ้ามหาสมุทรสุดสาคร หาประมาณไม่ได้เลย นี่เป็นอย่างนั้น อันนี้ใครจะเป็นผู้ยืนยัน ก็ท่านเป็นผู้แสดงออกมาก็คือพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นนั่นเอง จิตของท่านนั่นเองเป็นผู้ยืนยันเป็นผู้สัมผัสเป็นผู้รับทราบธรรมทั้งหลายอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ได้คำนึงถึงพระไตรปิฎกไม่พระไตรปิฎกใด ๆ ทั้งนั้น เนื่องจากความจริงไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำว่าพระไตรปิฎก แต่ขึ้นอยู่กับระหว่างจิตกับธรรมที่เหมาะสมกัน ซึ่งควรที่จะเกิดขึ้นได้ในแง่ใด ๆ เท่านั้นเป็นสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าสิ่งอื่นใด

เพราะฉะนั้นจึงไม่มีสิ่งใดมากีดกันหรือกีดขวาง ระหว่างธรรมกับจิตไม่ให้สัมผัสกันได้เลย ขอให้ปฏิบัติถึงขั้นที่ควรที่จะทราบเรื่องธรรมทั้งหลายเถอะ ต้องทราบได้อย่างนั้นแน่นอน และก็ทราบตามภูมิวิสัยด้วย คือภูมิวิสัยจะกว้างแคบขนาดไหนก็ต้องรู้เห็นธรรมเต็มภูมิ ๆ ของตน ยกตัวอย่างเช่น พระสารีบุตรเว้นพระพุทธเจ้าเสีย พระสารีบุตรเป็นผู้เฉลียวฉลาดทางด้านปัญญา หรือท่านผู้ที่บรรลุดุคปฏิสัมภิทาญาณ นี่ท่านเหล่านี้แตกฉานมากที่สุด หมายถึงธรรมเกิดขึ้นเอง ธรรมไม่เกิดเอาอะไรมาแตกฉานเกิดอยู่ตลอดเวลา แยกออกมาชนิดเดียวเท่านั้น สิ่งที่เป็นเหตุจะทำให้คิดให้อ่านหรือจะให้ธรรมเกิดขึ้น เป็นเกิดขึ้นเรื่อย ๆ นี่เป็นอย่างนี้

วิสัยของจิตเราจึงจะมาแข่งขันกันไม่ได้ เช่นเดียวกับภูมินิสัยวาสนานั้นเอง ภูมิของจิตของธรรมที่จะรู้ธรรมมากน้อยตามนิสัยวาสนาของตนก็ย่อมเป็นเช่นนั้น ไม่ว่าจะ

อริยาบถใดเกิดอยู่อย่างนั้นตลอด จะมีอะไรเป็นสาเหตุให้เกิดก็เกิด ไม่มีอะไรเป็นสาเหตุก็เกิด เกิดโดยลำพังของตน คือไม่มีขอบเขต ไม่มีอะไรที่จะมาบีบบังคับไม่ให้เกิด เพราะนอกเหนือไปจากโลกสมมุติที่ทั้งปวงแล้ว จิตเป็นอิสระเต็มที่แล้ว เป็นบ่อเกิดแห่งธรรมทั้งหลายอยู่แล้วทำไมธรรมจะไม่เกิด จิตกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้ว นี้ละถ้าหากจะพูดถึงพระไตรปิฎกก็คือนี้ละพระไตรปิฎกโดยแท้ แม้ท่านไปจดจารึกออกว่าเป็นสูตรต้นตอปิฎก พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก ก็ออกไปจากไหน ถ้าไม่ออกไปจากหัวใจที่บรรจุพระไตรปิฎกทั้งสามนี้ไว้เต็มโดยสมบูรณ์แล้ว เอาอะไรไปออกเป็นปิฎกนั้น ๆ

ปิฎก ก็แปลว่า ตะกร้า แปลว่าภาชนะนั่นเอง ไตรก็แปลว่า ๓ ภาชนะสำหรับใส่หลักธรรม ๓ ประเภท ได้แก่ พระสูตรต้นตอปิฎก พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก สิ่งเหล่านี้ออกไปจากไหน ถ้าไม่ออกไปจากใจดวงที่บรรจุปิฎกทั้งสามนี้ไว้อย่างสมบูรณ์แล้วเอาอะไรไปออก พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปตรัสรู้ที่ปิฎกไหน ไม่ได้ตรัสรู้ในพระทัยจะไปตรัสรู้ที่ไหน ในพระทัยนี้แหละเป็นที่อยู่แห่งอริยสัจทั้งสี่ อยู่ตรงนี้ผลิตรกันขึ้นตรงนี้ทุกข์ สมุทัย เป็นข้าศึกฝ่ายลบ พุดง่าย ๆ ฝ่ายทำลาย สมุทัยเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ขึ้นมา มรรคท่านสรุปออกมาเป็นศีล สมาธิ ปัญญา เป็นสำคัญ นี่คือสิ่งสังหารสิ่งทำลายสมุทัยเพื่อให้ดับลงไปแล้วปรากฏเป็นนิโรธขึ้นมา นั้น

เมื่อกิเลสประเภททั้งปวงที่เรียกว่าสมุทัย ๆ ได้สิ้นซากลงไปหมดแล้ว ไม่มีอะไรกีดกันไม่มีอะไรกีดขวางจิต ไม่มีอะไรมาแย่งเกิดภายในจิต แต่ก่อนมีแต่เรื่องของสมุทัยเกิดภายในจิต เกิดอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกับธรรมเกิดนั้นแล ในเวลาที่สิ่งเหล่านี้มีอำนาจมีกำลังมากเกิดอยู่ตลอดเวลาหาอริยาบถไม่ได้ สิ่งที่ไม่น่าคิดก็คิด สิ่งไม่น่าปรุก็ปรุ สิ่งไม่น่ารู้มันก็รู้ของมันไปตามเรื่องตามราว รู้แบบสมุทัยนะไม่ใช่รู้แบบธรรม ไม่ใช่รู้แบบมรรคหรือรู้แบบธรรม พุดง่าย ๆ เช่น มรรคสัจ หรือนิโรธสัจ เรียกว่าธรรมประเภทหนึ่ง หากรู้ไปตามแถวของสมุทัย เป็นทุกข์ขึ้นมา รู้ขึ้นมา ป้อนเอาทุกข์ออกมาเรื่อย ๆ เพราะสมุทัยเป็นผู้ขุดผู้ค้ำให้ก่อทุกข์ขึ้นมา นี้เกิดอยู่เรื่อย ๆ อย่างนั้น

จิตใจของสามัญชนทั้งหลายพันไปไม่ได้ แม้แต่ขณะเรานั่งภาวนามันยังแยบออกไปได้สบาย ๆ เอาไปกินสบาย ๆ เอาไปกินต่อหน้าต่อตา บางที่ยังนั่งร้องไห้ร้องไห้ก็ยังเป็นไปได้น้ำตาไหลน้ำตาร่วงเป็นไปได้อันเพราะอำนาจสติปัญญาของเราซึ่งเป็นฝ่ายธรรมนี้สู้มันไม่ได้ มันเอาไปกินต่อหน้าต่อตา บีบบังคับเราต่อหน้าต่อตา

ถ้าพูดถึงบทนี้แล้วรู้สึกว่ามันเคียดมันแค้น ผมเองเป็นเช่นนั้นนะ เคยเคียดแค้นต่อกันจนนั่งน้ำตาร่วงอยู่ก็มี เพราะอำนาจอันนี้มันมากมันเหนือธรรมของเรา เช่น วิริยธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม เป็นสำคัญ ไม่ทันมันเลย มันเอาต่อหน้าต่อตา สติมีก็ตาม

แต่กำลังของสติไม่พอกับกำลังของมัน ปัญญามีก็จริงแต่กำลังของปัญญาไม่เท่ากำลังของมัน มันก็จุดก็ลากบีบบังคับเอาต่อหน้าต่อตาด้วยผลการนั่นเอง นี่ละที่มันนำเคียดนำแค้นเอาจริง ๆ เคียดไม่ลืมแค้นไม่ลืมก็คือเรื่องระหว่างทุกซ์สมุทัยกับเรา นี่เวลามันเกิด-เกิดอย่างนั้นภายในจิต เราจะไปหาดูแบบแผนดูตำรับตำราที่ไหนจะมีไหม ท่านจตจาริกไว้ไหมสิ่งเหล่านี้ ท่านพูดไว้ไหมอย่างนี้ เอ้า เกิดอยู่ทุกแห่งทุกหน หลักระบวนชาติเป็นเช่นนี้

ผู้ปฏิบัติเท่านั้นจะทราบ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์อรหันต์ทั้งหลายเท่านั้นจะทราบเรื่องเหล่านี้ได้ดี ทีนี้ผู้จตจาริกเราก็ไม่แน่ใจนัก แต่เราไม่ประมาทนะว่าจะจะเป็นพระประเภทใดคนประเภทใดไปจตจาริก จึงจะสามารถเอาเรื่องเหล่านี้ออกมาได้ทุกแง่มุมของทุกซ์ ของสมุทัย ของมรรค ของนิโรธ ถ้าหากว่าผู้ที่จตจาริกเป็นพระอรหันต์แล้วไม่ต้องสงสัย จะขุดจะค้นได้มาทุกแง่มุมของสมุทัยที่เกิดขึ้นภายในจิต รอบจิตมันเกิดตั้งแต่เรื่องของสมุทัยทั้งนั้น ผู้ที่จตจาริกจะเอาออกมาได้หมดแล้วก็รอบจิต เวลามรรคกับนิโรธมีอำนาจปราบสมุทัยได้และได้โดยสิ้นเชิงแล้วอยู่ที่ไหนก็เกิดธรรมก็เกิด-เกิดตลอดเวลา เริ่มมาตั้งแต่ภาวนามยปัญญาเกิดมานี้ก็จะเอาออกมาได้หมดเลย ท่านก็พูดกลาง ๆ ไว้แถวภาวนามยปัญญามีเท่านั้นแหละ ก็ตีความหมายไปหมด เราก็ควรจะพิจารณาเอาให้ได้ว่าเรื่องราว แต่ยังไม่ก็ตามไม่พ้นที่ว่านี้แหละ

การจตจาริกเป็นสำคัญมาก ผู้จตจาริกเป็นคนประเภทใด เรื่องธรรมทั้งหมดนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นวิสุทธิธรรมทั้งนั้น ออกจากพระทัยของพระพุทธเจ้าที่บริสุทธิ์ หรือจะกล่าวถึงเรื่องพระอรหันต์องค์ใด พระอรหันต์รูปนั้นก็พระอรหันต์แล้วนี่ เป็นผู้บริสุทธิ์ทั้งนั้น แต่ผู้ที่จตจาริกเป็นคนประเภทใด เป็นผู้บริสุทธิ์เหมือนกันหรือไม่ ถ้าเป็นผู้บริสุทธิ์แล้วสามารถจะถอดออกมาได้ เราอยากจะพูดเต็มปากว่า ได้โดยสิ้นเชิง สิ่งไม่รู้ก็ตาม มันเกี่ยวโยงกันกับธรรมชาติที่เราเห็นอยู่ภายในจิตของเรา เพราะฉะนั้นจึงขุดค้นออกมาได้หมด มันเกี่ยวโยงกันตรงไหน กระเทือนกันไปหมด ได้ออกมาหมดเลย

ถ้าหากว่าจิตไม่เป็นเช่นนั้นแล้วก็จะได้มาแต่ความจำลอย ๆ ไป ไม่ถึงเหตุถึงผล ถึงพริกถึงขิงถึงความสัตย์ความจริง ทั้งฝ่ายสมุทัย ทั้งฝ่ายมรรค ทั้งฝ่ายนิโรธ ตลอดถึงสิ่งที่หลุดพ้นจากสังขารทั้งสี่ออกมา เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์โดยสิ้นเชิงนั่นคืออะไร จะไม่ได้สิ่งเหล่านี้ออกมาพูดอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยเลย ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วได้หมด พระพุทธเจ้าไม่บอกก็ตาม ยกตัวอย่างเช่น มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ เหล่านี้เป็นต้น มรรค ๔ ผล ๔ ใครก็รู้ไม่ใช่หรือ อย่างโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล จนกระทั่งถึงอรหัตมรรค อรหัตผล แล้วนิพพาน ๑ พูดทำไม นั่น นี่มันเกี่ยวโยงกัน เมื่อมรรค ๔ ผล

๔ ไปถึงนั้นแล้ว อะไรที่เป็นที่สิ้นสุดลงไปจากสิ่งที่ยังเป็นสมมุติอยู่นี้ กิริยาอาการเหล่านี้ยังต่อเนื่องกันอยู่ ยังไม่หยุดกิริยา ยังเป็นสมมุติอยู่ เมื่อถึงขณะที่หยุดกิริยาแล้วคืออะไร คือนิพพาน ๑ นั้น มันเป็นอย่างไรงถึงจะพูดไม่ได้

ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ได้รับสั่งไว้ว่านิพพาน ๑ แล้ว ยังไงพระพุทธเจ้าต้องถูกตึงหรือถูกคัดค้านจากพระสาวกว่า ทำไมอันหนึ่งพระองค์จึงไม่แสดงเอาไว้ นั่น เพราะรู้เหมือนกัน เห็นเหมือนกัน ถึงไม่บอกก็ตามจะต้องพูดถึงจุดที่ควรจะบอก พูดถึงจุดที่เด่นอยู่ในหัวใจคือนิพพาน ๑ เมื่อสิ้นไปจากอาการ มรรค ๘ ผล ๘ นี้แล้ว นั่นละนิพพาน ๑ เป็นที่ยุติ หมดสมมุติแล้ว ในระหว่างมรรคกับผลวิ้งถึงกัน ๆ เช่นอย่าง อรหัตมรรค อรหัตผล จริมรรคจิต ท่านว่าไว้ในตำรา ว่าไว้เราก็จำไม่ได้เราไม่รู้

จริมรรคจิตคืออะไร นั่น คือช่วงขณะของจิตที่พลิกจากมรรคไปถึงผลปึบ กิริยาแห่งการที่แสดงต่อกันอยู่ในขณะนั้นถึงผลก็ตาม ถ้ากิริยานี้ยังไม่หยุดยังเป็นสมมุติ พอไปถึงผลโดยสมบูรณ์แล้วหยุดก็กลบไป นั่นแหละนิพพาน ๑ ในขณะเดียวกันนั้นแหละพอหยุดก็ก็เป็นนิพพาน ๑ ขึ้นมา อันนั้นพระพุทธเจ้าทำไมไม่แสดงไว้ นั่น จะต้องถูกคัดค้าน นี่คือต่างองค์ต่างจริง ต่างองค์ต่างรู้เห็นจริงด้วยกันแล้ว จะเป็นอย่างนั้นด้วยกันทุกองค์ คำนกันไม่ได้ในบรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย

นี่ละคำว่าพระอรหันต์ยอมรับพระพุทธเจ้าร้อยเปอร์เซ็นต์ ๆ ว่าพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาเอกจริงไหม และศาสนาของพระพุทธเจ้ามีเจ้าของจริงไหม มีตัวมีตนจริงไหม จะไม่ยอมรับยังไง ในเมื่อหลักสัจธรรมเป็นเครื่องประกาศถึงความเป็นพระพุทธเจ้า และความเป็นผู้บริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้าเกิดจากสัจธรรม และธรรมทั้งนี้ออกมาจากความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้าทั้งนั้นทำไมจะไม่เชื่อ นี่ซิหลักใหญ่

เราพูดถึงเรื่องอริยสัจ เช่น สมุทัยสัจ ทุกขสัจ เวลามันเกิด-มันเกิดรอบหัวใจอยู่ตลอดเวลา ไม่มีในคัมภีร์ไหนก็ตามหลักธรรมชาติเป็นเช่นนั้น แต่พอมรรคสัจก้าวเข้าไป ๆ เอ้า จะลุ่มลุกคลุกคลานก็ตามเถอะ ยังไงก็ไม่พ้นที่จะเอาให้ได้ เมื่อพิถีพิถันฝึกล้อมไม่ถอยเดี่ยว ๆ ก็ก้าวขึ้นไป ๆ สุดท้ายเรื่องของมรรคสัจก็ทำงานบนหัวใจ ทางทุกขสัจ สมุทัยสัจอ่อนตัวลงไป ๆ มรรคสัจก็ทำงานก้าวหน้า ๆ ถ้าว่าสมาธิกับปัญญาภิกลมกลืนไปแล้ว ทีแรกมีแต่สมาธิเสียก่อน เช่น อุปจารสมาธิ หรือขณิกสมาธิ อปัณนาสมาธิ จากนั้นก็ปัญญา ตรุณวิปัสสนา ปัญญาอ่อน ๆ จากนั้นก็แก้ลำสามารถขึ้นไป ๆ จนกลายเป็นภาวนามยปัญญา

ทีนี้เอาละในหัวใจดวงนั้นมีแต่ธรรมทั้งนั้นก้าวเดิน มีแต่ธรรมทั้งนั้นเกิด มีแต่ธรรมทั้งนั้นทำงาน ก็เลสน้อยลงไป ๆ จนกระทั่งกิเลสจะหาที่ทำงานไม่ได้ โผล่ตัวออกมาไม่ได้ โผล่ออกมาเป็นอุกสัจธรรมนี้พื้นແหลก ๆ นั่นถึงเวลาแล้ว ทีนี้พอกิเลสทั้ง

หลาย เอ้า มีวิชาเป็นต้นได้อวดวายลงไปจากใจแล้ว อะไรจะเกิดที่นี่ มีแต่ธรรมล้วน ๆ ใจดวงนั้นเป็นธรรมทั้งดวงเป็นธรรมทั้งแห่งแล้ว มีแต่ธรรมทั้งนั้นเกิด กิเลสเกิดขึ้นมาได้ยังไงมันหมดแล้ว นี่ละที่นี้ที่ว่าธรรมเกิด ไม่เพียงแต่ว่าได้มากิเลสหมดไปแล้ว ธรรมจะยุติในการเกิด เกิดตลอดจนกระทั่งถึงวันท่านนิพพาน เกิดไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ นั้นเอาซิ ท้องฟ้ามหาสมุทรเทียบกันได้ ไม่เทียบได้ยังไงเกิดอยู่ตลอดเวลา

ใจจึงเป็นสิ่งที่สัมผัสสัมพันธ์อันสำคัญ เป็นเครื่องยืนยันว่าโลกุตรธรรมเป็นอย่างไร เพียงแต่เราพูดว่าโลกุตรธรรม ว่าธรรมเหนือโลก ๆ ยังไม่ทราบละว่าเหนือแค่ไหน ถ้าใจก็เป็นผู้ยืนยัน ใจเป็นผู้รับทราบ ใจเป็นผู้สัมผัสโลกุตรธรรม ตั้งแต่พระโสดาขึ้นไป ท่านก็ว่าโลกุตรธรรม เริ่มเหนือโลกไปแล้ว จนกระทั่งถึงอรหัตบุคคล เป็นโลกุตรบุคคล เป็นโลกุตรธรรม นั้นละก้าวขึ้นไป ๆ มีใจเท่านั้นเป็นเครื่องยืนยัน ไม่มีอะไรเป็นเครื่องยืนยันได้ พอใจรู้เท่านั้นจะทราบได้ตลอดทั่วถึงหมดว่าโลกุตรธรรมเป็นยังไง เหมือนกับโลกใหม่ จะเหมือนยังไง ถ้าเหมือนก็ต้องบอกว่าโลกละซี

เราพูดถึงเรื่องธรรมเกิดเป็นเช่นนั้น ผู้ไม่ปฏิบัติจะไปรู้เรื่องอะไรว่าธรรมเกิด ธรรมไม่เกิด แม้แต่กิเลสเกิดเต็มหัวใจยังไม่รู้ จะเอาธรรมมาอวดได้ยังไงว่าธรรมเกิด ธรรมไม่เกิด นั้น ต้องผู้ปฏิบัติธรรมเท่านั้น เพียงเรียนรู้อย่างไร ๆ ไม่สามารถ ก็จะได้แต่ความจำ เรียนในพระไตรปิฎกก็เอาซี เรียนพระสูตรตันตปิฎกก็เป็นความจำในพระสูตรตันตปิฎก ในวินัยปิฎกก็เป็นความจำในวินัยปิฎก อภิธรรมปิฎกก็เป็นความจำล้วน ๆ ถึงจะยอดธรรมขนาดไหนแต่ก็เป็นความจำอยู่ดี ๆ ไม่เป็นมรรคเป็นผลเป็นสมบัติของตนได้เลยเพราะเป็นความจำ ต่อเมื่อได้ประพฤติปฏิบัติตัวเมื่อไรแล้ว นั้นแหละจึงจะเป็นของจริงขึ้นมา เป็นสมบัติของตนโดยแท้ ไม่ว่าจะเป็นพระสูตร พระวินัย พระปรมัตถ์ หัวใจนี้ทรงไว้หมดแล้วด้วยความจริง นั้นมันถึงจริง

การปฏิบัติธรรมต้องเอาจริงเอาจัง ไม่จริงไม่จังไม่รู้ละ แล้วงานในโลกนี้งานไหนก็เถอะ เอ้า ใครจะประกอบงานใดก็ตาม ถ้ายังไม่ได้ย่นเข้ามาสู่งานจิตตภาวนาเสียก่อน จะยังไม่ทราบว่างานอะไรหนักกว่ากัน พอได้ก้าวเข้ามาสู่จิตตภาวนาเท่านั้น นี่ละงานรอดตาย งานเดนตาย เหลือตายถึงรู้ ในสมัยปัจจุบันของเรานี้ส่วนมากมักจะเป็นทุกข์ ปฏิบัติ ทนทานปัญญา ทั้งปฏิบัติลำบาก ทั้งรู้ได้ช้า ถ้าเป็นผลไม้ก็เป็นรุ่นที่สองที่สามมา รุ่นหนึ่งรุ่นแรกก็พวก อุคฆัตถัญญู วิปจิตถัญญู ท่านผู้ที่ออกแนวหน้า ถ้าเป็นวัวก็อยู่ปากคอกแล้ว พอพระองค์ประกาศศาสนาธรรมเท่านั้นก็แจ่มเลยแจ้งเลย เหมือนกับเปิดประตูคอก ท่านเหล่านี้จะออก ถ้าเป็นวัวก็ออกก่อน ก่อนเพื่อน ๆ หลังไหลออกมา ก่อน นี่ประเภทที่ว่าบัวพันน้ำ บัวผิวน้ำ บัวพันน้ำเป็นอย่างนั้น

พวกเรานี้ขออย่าให้เป็นบัวได้น้ำ เอาให้เป็นบัวที่พร้อมที่จะพ้นได้เหมือนกันในวันต่อ ๆ ไปด้วยความอุตสาหะพยายามของเรา อย่าไปลดละความพากเพียร มันก็ต้องรู้ต้องเห็นต้องได้เหมือนกัน

จะยากหรือง่ายก็ตามให้ทำความเข้าใจกับตนเองว่า สมบัติหรือนิสัยวาสนากรรมเป็นของแต่ละคน ๆ ถ้าจะเทียบกันของเราทำยาก เราจะไปทำคนอื่นที่เห็นว่ายากกว่าเราไม่ได้ จะยากหรือง่ายก็คือของเราเราต้องทำ ส่วนของเราเราต้องทำ งามหรือไม่งาม ดีหรือไม่ดีพื้นที่ของมัน มันก็เป็นของเรา เราก็ต้องจำยอมทำด้วยดี ใ้หนี้ นิสัยวาสนาของเราจะควรหนักก็ต้องยอมรับว่าหนักเบาขนาดไหนก็รู้ หนักขนาดไหนก็รู้ เป็นวรรคเป็นตอน ผ่านไป ๆ เหมือนกับเราเดินทางผ่านไป ผ่านที่สูงที่ต่ำที่ลุ่มที่ดอนไปเรื่อย ๆ ที่ราบรื่นดีงามก็มี ที่ขรุ ๆ ขระ ๆ ก็มี นี่การดำเนินปฏิบัติก็เหมือนกันเช่นนั้น ถึงวาระที่มันยุ่งยาก ยามมันลำบากแทบเป็นแทบตายก็มี แต่ส่วนมากมักเป็นเช่นนั้นคือลำบาก ๆ

ที่ยังไม่รู้ไม่เห็นอะไรนี้เป็นลำบากประเภทหนึ่ง คือยังไม่มีต้นทุนปรากฏเป็นเครื่องดูดีมีภายในจิตใจ ให้อบอุ่นภายในจิตใจว่าเจ้าของได้มีสมบัติอย่างนั้น ๆ คือธรรมสมบัติภายในจิตใจไม่ปรากฏนี่ละสำคัญ แล้วก็ตะเกียกตะกายเพราะอยากได้อยากู้อยากเห็น อันนี้ลำบากประเภทหนึ่ง พอได้เหตุได้ผลขึ้นไปพอประมาณ ได้หลักได้เกณฑ์ เรียกว่าเป็นสมบัติของตนขึ้นมาบ้างแล้ว นี่ก็เป็นทุกข์ประเภทหนึ่ง

แต่ทุกข์เหล่านี้ต่อไปก็จะเป็นเหตุให้ความหวังหนักแน่น เป็นเครื่องดึงดูด เป็นเครื่องจูดลากไป ความลำบากลำบากอะไรไม่ค่อยได้คิดละ ยากลำบากขนาดไหนก็ไม่ค่อยสนใจ มีแต่ความมุ่งมั่นที่จะให้ถึงจุดหมายปลายทางแล้ว ยิ่งความพากเพียรต้องได้หนักแน่น หรือจิตใจมีความแน่วหนามั่นคง มีความเฉลียวฉลาดมากเข้าจนกลายเป็นภาวนามยปัญญาไปแล้ว นั่นละที่นี้หมุนตัว ๆ ยากลำบากขนาดไหนก็รู้แต่ไม่ถอยนี้อันหนึ่ง นี่มันมีหวัง ผลมันมีอยู่แล้วภายในใจ ใ้ที่ที่ยังไม่มีผลยังไม่ปรากฏผลนั้นซี ถึงปรากฏมาบ้างก็ถูกลบล้างจากฝ่ายธรรมเสีย ๆ อันนี้อันหนึ่งก็ลำบาก พากันทราบเอาไว้ปฏิบัติ

เมื่อสรุปแล้วงานจิตตภาวนางานฆ่ากิเลสนี้แหละเป็นงานที่หนักมากที่สุด ต้องใช้สติกับปัญญา ต้องใช้กำลังวังชา ไม่ใช่ไม่ใช้นะ เช่น นั่ง เอ้า นั่งจนกันพอง ไม่ใช่กำลังยังงิ ไม่ใช่ทางร่างกายยังงิ เดินจงกรมจนขาจะผลกจะว่างิ มันอ่อนมันเพลีย ล้วนแล้วแต่ได้ใช้กำลังทั้งนั้น ขาจนเดินกะผลก ๆ มันอ่อนไปหมดแล้ว มันเหนื่อยมันเพลีย ต้องได้หยุด นั่งก็จนกันพอง มันไม่ยากยังงิทางร่างกาย

ที่นี้ทางจิตใจก็ต้องถูกบังคับบัญชา เพราะกิเลสมันก็บังคับหัวใจเราจะให้เป็นไปตามแนวทางของมัน ใจเราก็บังคับที่จะให้เป็นไปในทางของธรรม ต่างฝ่ายต่างสู้กันนี้ก็นั่น บางครั้งถึงกับเกิดความสลดสังเวชถึงน้ำตาร่วงก็มี ผมเป็นมาทั้งนั้นไม่ได้พูดเฉย ๆ เคยเป็นมาแล้ว เป็นถึงขนาดที่น้ำตาร่วงก็มี บางทีก็ถูกกิเลสแหย่เอา แก้มัดของกิเลสไม่ตกเราต้องแพ้นี้ แล้วอุบายอันใดที่จะแก้มัดของกิเลสให้ตกไป นั่นเราต้องได้ค้นมาเอาจนได้ จนชนะไปได้และผ่านไปได้ ๆ เป็นเปลาะ ๆ ไป หรือเป็นระยะ ๆ ไป นี่เป็นการปฏิบัติ

แม้จะทุกข์ยากขนาดไหนก็ช่างเถอะ เพียงทุกข์ในธาตุในชั้นนี้ เราทุกข์มีประโยชน์ มีธรรมสมบัติเป็นสมบัติของเรา ทุกข์ก็ทุกข์ ยอมทุกข์เถอะ ใจทุกข์อยู่ในวิญญูสงสารหาประมาณหาขอบหาเขตหาเหตุหาผลไม่ได้ หาดันหาปลายไม่ได้นี่ซิ มันทุกข์ยากมันลำบากจริง ๆ

จิตแต่ละดวง ๆ นี้น้อยเมื่อไรเรื่องการเกิดแก่เจ็บตายในวิญญูสงสารนี้ ในสามแดนโลกธาตุนี้โลกไหนเราไม่ได้ไปเกิดมีไหม ไม่มีที่จิตดวงนี้จะไม่ไปเกิด ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่ว่าจะรกก็ดี สวรรค์ก็ดี มันเคยทั้งนั้นแหละ หมุนไปเวียนมาอยู่ที่นี่ เพราะอำนาจแห่งบาปบุญที่มีมากมีน้อย หมุนเวียนกันไปหมุนเวียนกันมา หลักสำคัญก็คือมีเชื้อของจิตเชื้อของความเกิดได้แก่อวิชชา นี่สำคัญมากทีเดียว ตัวนี้ตัวพาสัตว์ให้เกิด ผิงอยู่ภายในจิตใจอย่างแนบสนิท นี่ละสำคัญมาก

ท่านว่า อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ฟังซิ อวิชชาปจฺจยา ชาติ อวิชชาปจฺจยา ภโว ลงไปนั่นเลย อย่าต่อไปกิริยาอันนั้นกิริยาอันนี้ต่อกันไปเถอะ ลงตรงนี้เลย อวิชชานั้นแหละพาให้สร้างภพสร้างชาติว่างั้น แล้วก็ ชาติปี ทุกฺขา ชราปี ทุกฺขา มรณมุขี ทุกฺขํ ไปเลยต่อ ๆ ไป นี่เองละไม่ใช่อะไร เอ้า พิจารณานักปฏิบัติ ไม่รู้วิชาแล้วจะไม่เห็นความแจ่มชัดในจิตใจ และจะตัดสินใจโดยตัวเองไม่ได้ว่าจะเกิดหรือไม่เกิดอีก จะไปเกิดในภพใดชาติใดก็ตัดสินใจไม่ได้

ต้องเอาภาคปฏิบัติเข้าไปจับซิ มันจะทราบไปตั้งแต่เริ่มปัญญานี้ แม้แต่เพียงจิตเป็นสมาธิ จิตก็รู้ว่านี่คือจิต นั่นคือธาตุคือชั้นนี้ คือรูป คือเวทนา สัญญา สังขาร วิญญูญาณ นี่คือจิต พอทราบ พอเริ่มทราบ พอถึงขั้นปัญญาแล้วทราบได้ชัดว่านี่คือรูป นี่คือเวทนา นี่คือสัญญา นี่คือสังขาร นี่คือวิญญูญาณ เป็นส่วนหนึ่งนอกไปจากจิต ทราบไปโดยชัดเจน จนกระทั่งถึงปัญญาขั้นละเอียดแล้วทราบหมด นั่น รูปก็ทราบ ปล่อยได้ด้วย เวทนาทางกายก็ทราบ สลัดปิดทิ้งได้ด้วย สัญญา สังขาร วิญญูญาณ ที่มีความสำคัญมันหมาย ความปรุปรุความแต่งของจิตก็ทราบเป็นวรรคเป็นตอน ไม่ได้ยึดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นี่เรียกว่ารู้เท่าได้

ส่วนที่ยังเหลือก็คือเวทนาอันละเอียดที่ฝังอยู่ในจิต มันยังถอนไม่ได้ ท่านว่า สุขเวทนา เมื่อสุขเวทนามีทุกขเวทนามีก็ต้องมี มีอยู่ในจิตที่ละเอียดนั้นแหละเพราะ อวิชชา มี นั่นแหละบ่อแห่งสุขเวทนา ทุกขเวทนา มันอยู่ในอวิชชานั้นแหละ ถอนอวิชชา ออกไปปัดเดียวเท่านั้นหมด เรื่องเวทนาหายหน้าไปหมด ไม่ต้องไปหาดูพระไตรปิฎกก็ได้ ดูในหัวใจเจ้าของนี่ชัดเจนนะ พระพุทธเจ้าซึ่งลงมาที่นี้ ตตถ ตตถ วิปัสสนา ท่านว่า อะโร เอหิปสสิโก ๆ ความจริงทั้งหลายทำทลายอยู่ในองค์สังขารนี้ ดูลงตรงนี่ชี้เรื่องของจิตใจ สติปัญญาหยั่งลงไปตรงนี้ทำไมจะไม่ทราบ เมื่ออวิชชาพังลงไปเท่านั้นภพชาติทราบหมด เกิดความสลดสังเวชน้ำตาาร่วงเหมือนกัน

ใครก็เถอะมาถึงขั้นนี้แล้ว แม้พระพุทธเจ้าก็ทรงนำพระเนตรร่วง นั้นเห็นไหม ท่านพูดถึงปลงธรรมสังเวช ท่านพูดกิริยาของชั้นธรรมาภิเษก ๆ รับในเวลาจิตได้หลุดพ้น พออวิชชากระเด็นออกจากใจเท่านั้น ไม่เคยเห็นก็ตาม มันจะทราบถึงความอัศจรรย์ ไม่เคยอัศจรรย์ก็เห็นแล้วว่าที่นี้ ขาดสะบั้นไปจากกัน นี่คือจิตพ้นแล้วจากโทษ พ้นแล้วจากบ่อแห่งความเกิดตายทั้งหลาย ในภพน้อยภพใหญ่ภพไหนก็ตาม จำได้ไม่ ได้ประมวลเข้ามาสู่อวิชชาพาให้เป็นทั้งนั้น นั่นรู้ได้ชัดขนาดนั้นนะ ที่นี้พออวิชชา พุด ภาษาให้เต็มปากของเราว่าอวิชชาตาย พออวิชชาตายเท่านั้น ไม่มีใครพาไปเกิดอีกแล้ว ต่อจากนี้ไปไม่มี ทุกข์ นตฺถิ อชาติสฺส เมื่อความเกิดไม่มีแล้วทุกข์จะเอามาจากไหน ทุกข์ย่อมไม่มีแก่ผู้ไม่เกิด ท่านก็บอกชัด ๆ อยู่แล้วนั้น

เราอยากเกิดนักรหรือ อยากตายนักรหรือ อยากทุกข์นักรหรือผู้ปฏิบัติ ทุกข์ด้วยการลำบาก ทุกข์ด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ทุกข์ด้วยการเดินจงกรมนั่งสมาธิ ทุกข์อันนี้มีที่หมายมีจุดหมายปลายทาง ทุกข์มีความหมาย ทุกข์เพื่อความสุข ท่านว่า ทุกขสุสานนฺตริ สุขํ สุขเกิดในลำดับแห่งทุกข์ นี่จะทุกข์ก็ตามแต่ก็เป็นความทุกข์ที่จะให้เกิดความสุขนี้ พาดลงไปชินนิกปฏิบัติ

การเกิดแก่เจ็บตายอยู่ในภพน้อยภพใหญ่มีมันเป็นของแน่นอนเมื่อไร เราจะต้องรับเคราะห์โดยไม่ต้องสงสัยละ ต้องรับตลอดไป ออกจากนี้ไปพร้อมเสมอที่จะเกิด จะเกิดในภพใดชาติใดเราต้องเป็นผู้รับผิดชอบเราทั้งหมด ไม่มีใครมารับผิดชอบให้เรา การสลัดปัดออกเสียซึ่งเชื้อทั้งหลายที่พาให้เกิดเท่านั้น เราจะเป็นผู้แน่ใจที่สุด ไม่ว่าจะนั่งจะนอนจะยืนจะเดิน ไม่มีละคำว่าอดีตอนาคต สมมุติทั้งหมดขาดสะบั้นลงไปพร้อม ๆ กันหมด ที่จะคาดโน้นคาดนี้ไม่มี ขอให้รู้โลกุตรจิตโลกุตรธรรมเถอะ เป็นอันเดียวกันนี้แล้วเป็นพอ

นี่ละพระพุทธเจ้าท่านรู้ธรรมท่านรู้อย่างนี้ ท่านไม่ได้รู้เล่น ๆ ท่านไม่ได้รู้แบบ ลูบ ๆ คลำ ๆ พอจะมาสอนศาสนา ลูบ ๆ คลำ ๆ ให้โลกทั้งหลายลูบคลำไปตาม

กันนะ ท่านสอนด้วยความรู้แจ้งเห็นจริงจริง ๆ จิงว่า โลกวิทู ๆ รู้ทั้งโลกนอก รู้ทั้งโลกใน รอบทั้งโลกนอก รอบทั้งโลกใน รอบประจักษ์พระทัยของพระพุทธเจ้า สวาททั้งหลายปฏิบัติตามรู้รอบเหมือนพระพุทธเจ้าแล้วยอมรับ กราบพระพุทธเจ้าตลอดเลย

ศาสนานี้สร้างคนให้ได้หลุดพ้นจากกองทุกข์มีจำนวนมากเท่าไร ๆ แต่ละครั้ง ๆ ของพระพุทธเจ้าที่มาตรัสรู้ในแดนมนุษย์นี้มีมากขนาดไหน นั่นละท่านว่าเอาสัตว์ทั้งหลายพ้นจากความเป็นนักโทษ ความเกิดแก่เจ็บตาย เวียนว่ายในวัฏสงสาร พัน ๆ ผู้ที่ยังไม่พ้นก็แทนกันขึ้นมาเรื่อย ๆ คนนั้นผ่านไปแล้ว คนนี้เข้าแทนที่ ๆ เรื่อย อุปนิสัยก็สร้างมาทุกวันทุกปีทุกเดือนทุกภพทุกชาติในชาติที่ควรจะสร้างได้ เมื่อมาพบพระพุทธศาสนาอย่างนี้ยิ่งเป็นของเยี่ยมแล้วนี้ เราได้มาสร้างอำนาจวาสนาบุญญาภิสมภาร สร้างบารมี ยิ่งเพิ่มเข้าไป บารมีก็สูงขึ้นไปเรื่อย เอ้า คนนั้นขึ้นระดับนั้น คนนี้ขึ้นระดับนี้ สุดท้ายก็เป็น อุคฆฏิคตัญญู วิปจิตัญญู ได้วันใดวันหนึ่งแน่นอนไม่ต้องสงสัย

ที่แรกก็อยู่ในน้ำเสียก่อน เนยยะ ครั้นต่อมาก็ก้าวขึ้นมา ๆ เพราะสร้างอยู่เสมอ เหมือนกับเราเทน้ำใส่ตุ่ม เทไม่หยุดไม่ถอย มันก็เต็มของมันขึ้นมาได้เอง อันนี้ก็สร้างอยู่ไม่หยุดไม่ถอยทำไมจะไม่เต็ม เมื่อถึงขั้นแล้วเอาไว้มืออยู่ อุคฆฏิคตัญญู จะเป็นใครก็ตามต้องเป็นเราได้คนหนึ่งแน่นอน ด้วยการปฏิบัติของเราการทำเพ็ญของเราไม่สงสัย อุคฆฏิคตัญญู ก็ดี วิปจิตัญญู ก็ดี จะต้องเป็นสมบัติของเราในวันหนึ่งแน่นอน หากว่าเราเป็นผู้ตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติไม่ประมาทเสียเท่านั้นแหละ ฉะนั้นขอให้ทุกท่านตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติ กำจัดสิ่งที่เป็นข้าศึกอยู่ในหัวใจของเราทุกท่านนี้แหละ ไม่อยู่ที่ไหนนะ

อย่าไปมองดูดินฟ้าอากาศว่าเป็นเพราะสิ่งนั้น เป็นเพราะสิ่งนี้ มันไม่เป็นเพราะสิ่งอะไรละ เป็นเพราะกิเลสมันหลอกคนให้คนไปลูบล้ออยู่นู่น ตะครุบเงานู่น ไม่ได้ ตะครุบตัวมันนะ ตะครุบเงามัน มันหลอกออกไปนอก ๆ นู่น อันนั้นเป็นอย่างนั้น อันนี้เป็นอย่างนี้ อันนั้นไม่ตัวอย่างนั้น อันนี้ไม่ตัวอย่างนี้ ติดินติฟ้าติลมติแล้ง ติดันนั้นติดันนี้ ติเขาติเราติยุ่งไปหมด ส่วนที่เป็นจุดสำคัญควรจะเกาควรจะตีมันไม่ให้ติ ให้เราให้เห็นจุดของมัน กิเลสมันฉลาดขนาดนั้น จึงต้องสร้างสติปัญญาให้ทัน พอมันแพ้ออกมารู้ทันที ๆ มันปรุงเรื่องอะไรขึ้นมา เรื่องนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่ความปรุงนี้เกิดขึ้นแล้ว

ใครเป็นผู้พาให้มันเกิด ถ้าไม่ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา จะเป็นอะไร เป็น สงฺขารา ไปหรือ นั้น สงฺขารา คืออะไร คือความปรุง ปรุงออกมาด้วยอำนาจของอวิชชา เน้นท่านจึงว่าสังขารก็เป็นสมุทัย สัตถุญาก็เป็นสมุทัย เพราะอวิชชาเป็นตัวสมุทัยใหญ่อยู่แล้ว อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ฟังซิ อวิชชาปจฺจยา วิญญฺญาณํ มันก็เป็นเรื่องสมุทัยทั้งนั้น เพราะอวิชชาเป็นสมุทัย มันปรุงอะไรก็ตาม สำคัญอะไรก็ตาม ได้ยินได้ฟังได้เห็น มีแต่

เรื่องจะกว้านเข้าไปสู่สมุทัยทั้งหมด เมื่อสติปัญญาไม่ทันมัน มันเอาไปกินหมดนั่นแหละ ต่อเมื่อสติปัญญาได้ทันเท่านั้นละ เอาที่นี้มันจะปรุงเรื่องอะไร สัมผัสเรื่องอะไร ปรุงเรื่องอะไรขึ้นมา ลำคัญมันหมายขึ้นมา มันจะทันกันพับ ๆ เป็นขึ้นมาในหัวใจนี้เองของผู้บำเพ็ญตน จึงเรียกว่าสติปัญญาอัตโนมัติ สติปัญญาอย่างเกรียงไกร หรือมหาสติมหาปัญญา หาที่ไหนหาในแบบเป็นแบบ หาในตำรับตำราเป็นตำรับตำรา เป็นความจดความจำไม่ใช่ความจริง หาในหัวใจของเราที่ชินักปฏิบัติ จะได้เห็นความจริงภายในจิตใจ

เห็นนี้แล้วหายสงสัยทุกอย่างนั่นแหละ โลกจะกว้างขนาดไหนก็ตามไม่มีปัญหาอะไรเลย ตัวปัญหาจริง ๆ ก็คือตัวกิเลสตัวสมุทัยนั่นละตัวสร้างปัญหา ให้เราหลงโลก หลงสงสาร ให้เราได้รับความทุกข์ความยากความลำบากไม่มีวันจิตจาง หลงกิเลสตัณหา หลงไม่มีวันจิตจาง ไม่มีวันเบื่ออิมพอละเลยนี้ มีกิเลสเท่านั้นมันหลอกเรา เมื่อพังอันนี้ลงไปแล้วอะไรจะมาหลอก อยู่ไหนอยู่ได้หมด สบายไปหมด

จะเป็นจะตายก็รู้แล้วว่าเรื่องธาตุเรื่องชั้นธสลายลงไป แล้วมันไปไหน ตั้งแต่ยังไม่สลายก็รู้อยู่แล้วว่านี่คือธาตุดิน นี่คือธาตุน้ำ นั่นธาตุลม นั่นธาตุไฟ นี่คือวิญญาณ นี่คือสังขารมันเย็บ ๆ ตามกิริยาของสมมุติ มันก็แสดงของมันไปอย่างนั้นจะว่ายังไง ธรรมชาติที่บริสุทธิ์แล้วนั้นขึ้นกับอะไร ไม่ได้ขึ้นกับสิ่งเหล่านี้ สิ่งเหล่านี้เป็นอาการ สิ่งเหล่านี้เป็นสมมุติ เมื่อถึงขั้นที่บริสุทธิ์แล้วไม่มีปัญหาอันใดของดวงใจที่บริสุทธิ์นั้น ก็มีแต่เรื่องธาตุเรื่องชั้นที่เย็บเย็บ ๆ ไปตามสภาพของตน เมื่อถึงกาลเวลาแล้วก็พังไปตามเรื่องของมันสงสัยไปไหน ตั้งแต่ยังไม่ตายก็รู้กันอยู่ ตายแล้วจะหลงไปไหน

นักปฏิบัติไม่รู้ต้องรู้อย่างนั้นซิ พระพุทธเจ้าถึงว่ารู้ เอาให้มันจริงมันจัง นี่เราพูดถึงเรื่องชั้นธนะ เอาที่นี้ย่อนเข้ามา ชั้นธเหล่านี้เวลาพักเป็นยังไง ปกติธรรมดาชั้นธนี้จะต้องแสดงอาการเย็บเย็บ ๆ อยู่อย่างนั้น เหมือนทางจิ้งเหลนขาดนั้น ดูทางจิ้งเหลนขาดก็แล้วกัน มันจะตุ๊กตัก ๆ ของมัน จะอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ตามหลักธรรมชาติของมัน แต่ถ้าอวิชาเป็นตัวการอยู่แล้วมันมีเจ้าของนะนั่น ปรุงอะไรไปเป็นเรื่องของสมุทัยทั้งหมด ที่นี้พออวิชาดับไปแล้วธรรมเป็นเจ้าของ ธรรมไม่ยึดนี้ นั่น จิตที่บริสุทธิ์แล้วเป็นเจ้าของ

คำว่าเจ้าของ ๆ ก็ว่าสมมุติเอาเฉย ๆ นะ ไม่ได้ไปยึดว่าเป็นเจ้าของ คือเอามาใช้ เพราะอันนี้เป็นเครื่องมือของกิเลส เป็นสมบัติของวิภูสงสาร นี่ละวิภูชั้นธ พุดง่าย ๆ เอา พอจิตได้ผ่านไปแล้ว จิตได้หลุดพ้นแล้ว กิเลสพังลงไปแล้ว เอาอันนี้มาใช้แทนกิเลสเท่านั้นเองไม่ได้ถือ แต่เราพูดพอให้เป็นความเหมาะสม พอเป็นสมมุติดีงามก็เรียกว่าธรรมเป็นเจ้าของ ไม่ได้ยึดเหมือนกิเลสเป็นเจ้าของ แล้วเอาอันนี้มาใช้ก็รู้มันอยู่อย่างนี้จะว่าไง

ที่นั่นเวลาเราพัก เอ้า เวลาจิตพักธาตุพักชั้นนี้เป็นยังไง มันสงบตัวลงไป ตามปกติ มันก็สงบหนึ่ง สังขารความคิดดับ สัญญาความหมายดับ อะไร ๆ มันก็ดับ เหลือแต่ความรู้ ความรู้ที่พูดไม่ได้นะ เพียงที่ว่ายังไม่สิ้นชีพยังมีชีวิตอยู่ก็ตาม ในขณะที่จิตพัก ชั้นนี้เราจะพูดว่ายังไงกับชั้นนี้ไม่ได้ ธรรมชาตินั้นก็พูดไม่ได้ นั่นทำไมจึงเป็นยังงั้นฟังซิ พูดไม่ได้เลยขณะนั้น ความละเอียดขนาดไหนมันพูดไม่ออก นั่น เวลาหยุดพักไม่เกี่ยวกับธาตุกับชั้นเลย หลักธรรมชาติความจริงอันใดให้อยู่ตามธรรมชาติความจริงของตน ชั้นนี้ก็เลยไม่ดับ จิตนั้นเป็นยังไง ถ้าว่ารู้มันก็รอบโลกธาตุนี้เสียหายหมด ถ้าว่ารู้ครอบไปหมดเลย เอ้า ถ้าว่าไม่มี ไม่มีอะไรเลย หรือมีสักแต่ว่ารู้เท่านั้น ถ้าหากว่าจะแย็บออกมาพูดนะ แต่ท่านไม่แย็บ ท่านชี้แจงแย็บ แล้วมาพูดทำไม เรื่องของท่านโดยตรงไม่ได้เกี่ยวกับผู้ใดแล้ว ท่านไม่จำเป็นจะต้องเอามาพูดแหละ อะไรท่านก็รู้อของท่าน อยู่เต็มหัวใจแล้วมีปัญหาอะไร

อย่างพระพุทธเจ้าหรือพระสาวกบางองค์ท่านเข้านิโรธสมาบัติ นั่นละท่านเข้าอย่างนั้นแหละ พักชั้นนี้หมดเลย นี่ก็เป็นสมมุติทั้งหมดนะ ที่พระพุทธเจ้าทรงเข้าสมาบัติแล้วจนถึงสัญญาเวทียัตินิโรธ นี่ก็เป็นสมมุติ พระจิตนั้นเป็นวิมุตติแล้ว อันนี้เป็นสมมุติ เข้าก็เข้าไปอย่างนั้น ชั่วระยะ ๆ แล้วก็ผ่าน ๆ หาย ๆ ออกจากชั้นนี้จากสมมุตินี้ไปเลย จากนั้นพูดไม่ได้ ถึงไม่สูญก็พูดไม่ได้ ไม่มีอะไรพาดพิงพอที่จะพูดว่าเสด็จตรงนั้นเสด็จตรงนี้ นี่ละเรื่องชั้นนี้กับจิตที่บริสุทธิ์เป็นเช่นนั้น

เอาให้เห็นซิเรา เป็นยังไงพระพุทธเจ้าแสดงไว้สด ๆ ร้อน ๆ เหมือนพระพุทธเจ้าประทับอยู่ตรงหน้าเรา เราอ่านตำรับตำราอ่านแบบแผนฉบับใดก็ตาม เรื่องใดก็ตาม เรื่องทุกข์ เรื่องสมุทัย นิโรธ มรรค เหมือนพระพุทธเจ้าประทานพระโอวาทแก่เราอยู่ตลอดเวลา กังวานอยู่ในหัวใจของเรา พระพุทธเจ้านิพพานไปที่ไหน นี่ละเรื่องธรรมกับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าคือธรรม องค์พระสรีระนั้นเป็นอันหนึ่ง เรื่องธาตุเรื่องชั้นนี้เราอย่ามาพูดอันนั้น เรือนร่างของพระพุทธเจ้าคือธาตุชั้นอันนั้นสลายลงไป ใคร ๆ ก็สลาย แต่ธรรมชาติที่เป็นพุทธะแท้คืออะไรนั่นซิ พุทธะแท้ก็คือธรรม แล้วธรรมที่เราอยู่เวลานี้กับธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นเป็นยังไง มันเกี่ยวโยงกันอยู่ที่นี่ พอทราบอันนี้พังกายอมรับทันที ๆ อยู่ตรงนั้นไม่อยู่ตรงไหนนี่นะ ท่านจึงว่า อกาลิโก

อกาลิโก คืออะไร อกาลิกจิต อกาลิกธรรม นั่นเอง มีกาลมีสมัยที่ไหนจิต ธรรม มีกาลมีสมัยที่ไหน เมื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ฉะนั้นขอให้ทุกท่านตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

เอาละเท่านี้รู้สึกเหนื่อยแล้ว